

**ДЕПАРТАМЕНТ ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКА АКАДЕМІЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КЗВО «Вінницька академія
безперервної освіти»

від 06.01.2026 № 1

Ректор **Степан ДРОВОЗЮК**

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів
загальної середньої освіти**

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В МОВНО-
ЛІТЕРАТУРНІЙ ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ**

Вінниця – 2026

Розробник: КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти» (Петрина С.В., завідувач відділу української мови та літератури, мов національних меншин і зарубіжної літератури)

Напрямок підвищення кваліфікації: сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти. Наказ МОН України від 12.10.2022 № 904.

Термін дії програми: з 2026 року до 2031 року

Рецензенти: Рябоконь О.В., перший проректор з науково-педагогічної роботи, кандидат географічних наук, доцент; Герасімова О.В., проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародного співробітництва

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми підвищення кваліфікації

Програма підвищення кваліфікації спрямована на вдосконалення професійних компетентностей учителів щодо ефективної організації освітнього процесу відповідно до сучасних нормативних вимог, принципів компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого навчання. Особлива увага приділяється реалізації модельних навчальних програм, використанню сучасних освітніх технологій, цифрових інструментів і штучного інтелекту, формуванню читацької, мовленнєвої, комунікативної та громадянської компетентностей учнів, упровадженню формувального оцінювання, розвитку академічної доброчесності та створенню безпечного, інклюзивного й мотивувального освітнього середовища.

Актуальність програми визначається також необхідністю методичної підтримки педагогів в умовах реформування системи загальної середньої освіти, оновлення навчально-методичного забезпечення, розширення автономії закладів освіти та зростання ролі вчителя як фасилітатора навчання, наставника й організатора освітнього процесу. Зміст програми орієнтований на практичне застосування сучасних методик навчання української мови та літератури, інтегрованих мовно-літературних курсів, розвиток професійної рефлексії педагогів, обмін ефективними практиками та підвищення якості мовно-літературної освіти відповідно до актуальних викликів і потреб українського суспільства.

Цільова група: вчителі закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання, 7-9 класи).

Обсяг (тривалість): 15 год (2 дні) / 0,5 кредиту ЄКТС

Особливості реалізації програми: здійснюється на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та андрагогічного підходів із урахуванням професійних потреб педагогічних працівників, сучасних тенденцій розвитку мовно-літературної освіти та вимог нормативно-правових документів у сфері загальної середньої освіти.

Програма передбачає поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю, орієнтованою на розв'язання актуальних професійних завдань учителя. Особлива увага приділяється аналізу сучасних освітніх практик, опрацюванню модельних навчальних програм, розробленню навчально-методичних матеріалів, виконанню практичних завдань, моделюванню навчальних занять, обговоренню педагогічних кейсів та обміну професійним досвідом.

Навчання здійснюється в дистанційній формі з використанням цифрових освітніх платформ, сервісів для синхронної та асинхронної взаємодії, електронних освітніх ресурсів, інструментів штучного інтелекту та інших сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Зміст програми враховує особливості організації освітнього процесу з предметів та інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі в умовах

реалізації концепції Нової української школи, забезпечує формування та розвиток професійних компетентностей педагогів щодо проектування сучасного уроку, використання ефективних технологій навчання, формувального та підсумкового оцінювання, створення безпечного, інклюзивного й мотивувального освітнього середовища.

Програма має практико орієнтований характер і спрямована на вдосконалення професійної майстерності педагогічних працівників, розвиток їхньої здатності до інноваційної діяльності, професійної рефлексії, самоосвіти та безперервного професійного розвитку.

Форма підвищення кваліфікації: навчання здійснюється в дистанційному форматі.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток і вдосконалення професійних компетентностей педагогічних працівників, необхідних для ефективної організації освітнього процесу з предметів та інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти та концептуальних засад Нової української школи; формування готовності до впровадження сучасних педагогічних технологій, компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого навчання, використання цифрових інструментів і технологій штучного інтелекту, здійснення формувального та підсумкового оцінювання, створення безпечного, інклюзивного й мотивувального освітнього середовища, забезпечення академічної доброчесності та безперервного професійного розвитку.

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити знання педагогічних працівників щодо нормативно-правових засад організації освітнього процесу та сучасних тенденцій розвитку мовно-літературної освітньої галузі;
- удосконалити професійні компетентності щодо реалізації Державного стандарту загальної середньої освіти, модельних навчальних програм і навчальних програм з предметів та інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі;
- розвинути вміння проектувати та організовувати освітній процес на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та аксіологічного підходів;
- удосконалити навички добору й використання сучасних педагогічних технологій, інтерактивних методів навчання, цифрових освітніх ресурсів і технологій штучного інтелекту для підвищення якості навчання;
- сформувати готовність до застосування ефективних підходів до формувального, поточного та підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів освіти;
- удосконалити вміння створювати безпечне, інклюзивне, психологічно комфортне та мотивувальне освітнє середовище;
- розвинути здатність формувати в учнів ключові та предметні компетентності, критичне мислення, читацьку, мовленнєву, комунікативну, громадянську й інформаційно-цифрову компетентності;

- поглибити знання щодо забезпечення академічної доброчесності, розвитку медіаграмотності та культури академічної комунікації в освітньому процесі;
- сприяти розвитку професійної рефлексії, самоосвітньої діяльності, інноваційної культури та готовності до безперервного професійного розвитку;
- забезпечити обмін ефективними педагогічними практиками й поширення сучасного досвіду організації освітнього процесу в мовно-літературній освітній галузі.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться

А.2. Предметно-методична, через здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати і розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти; здійснювати інтегроване навчання; застосувати сучасні та ефективні технології навчання; формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти; орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності.

Г.1. Прогностична, через здатність прогнозувати результати освітнього процесу; планувати освітній процес.

Г.2. Організаційна, через здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів; організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

Очікувані результати підвищення кваліфікації педагогічних працівників:

Знання й розуміння:

- освітньої мовно-літературної галузі Державного стандарту базової середньої освіти;
- сутності наскрізних для всіх компетентностей умінь;
- принципів академічної свободи вчителя;
- принципів академічної доброчесності;
- видів та етапів планування освітнього процесу;
- особливостей викладання української мови та літератури, інтегрованих мовно-літературних курсів;
- видів інтеграції в навчанні, підходів до інтегрованого навчання.

Уміння:

- застосовувати нормативно-правові документи, що регламентують організацію освітнього процесу в мовно-літературній освітній галузі, у професійній діяльності;
- проєктувати та організовують освітній процес відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти, концептуальних засад Нової української школи та модельних навчальних програм;
- використовувати компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований та аксіологічний підходи під час викладання предметів і інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі;

- добирати і застосовувати сучасні педагогічні технології, інтерактивні методи навчання, цифрові освітні ресурси та технології штучного інтелекту для підвищення ефективності освітнього процесу;
- застосовувати сучасні підходи до формувального, поточного та підсумкового оцінювання результатів навчання, використовують оцінювання як інструмент підтримки навчального поступу учнів;
- розробляти навчально-методичні матеріали, добирати ефективні форми, методи та засоби навчання відповідно до освітніх цілей і вікових особливостей учнів.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- власного професійного розвитку педагога в умовах змін системи освіти та законодавчого забезпечення; визначення відповідності власних професійних компетентностей чинним вимогам;
- створення кейсів з навчальних предметів з метою підвищення якості викладання та навчання;
- здійснення професійної рефлексії, аналізу результатів власної педагогічної діяльності, визначення напрямів подальшого професійного розвитку та впровадження інноваційних педагогічних практик.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації здійснюється з метою визначення рівня досягнення педагогічними працівниками очікуваних результатів навчання та сформованості (удосконалення) професійних компетентностей, передбачених програмою.

Оцінювання має формувальний і підсумковий характер та здійснюється шляхом аналізу результатів виконання практичних завдань, участі в інтерактивних формах роботи, виконання самостійної роботи, розроблення навчально-методичних матеріалів, виконання підсумкового завдання (проєкту, кейсу, тестування або іншої форми підсумкового контролю, визначеної програмою).

Зміст програми складається з двох модулів. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, — 50. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво / сертифікат.

Оцінювання результатів навчання педагогів здійснюється за накопичувальною системою. Максимальна кількість балів — 50. Прохідний бал — 30.

Сертифікат видається учасникам, які:

- набрали не менше 10 балів за підсумкове оцінювання;
- взяли участь у визначеній програмою кількості навчальних занять не менше 30 % від загального обсягу.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат

Вартість: 800 гривень

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ					
Тема 1.1 Структура Державного стандарту базової середньої освіти. Мета та компетентнісний потенціал мовно-літературної освітньої галузі	2				2
Тема 1.2 Забезпечення наступності в базовій середній освіті		2			2
Разом за модулем	2	2			4
МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В МОВНО-ЛІТЕРАТУРНІЙ ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ					
Тема 2.1. Зміна пріоритетів в освітньому процесі від накопичення знань до розвитку життєвих навичок		2			2
Тема 2.2. Компетентнісно орієнтовані завдання як умова реалізації компетентнісного підходу до навчання	2	2			4
Тема 2.3. Практика та інструменти оцінювання в мовно-літературної освітньої галузі. Поточне й підсумкове оцінювання	1	2			3
Тема 2.4. Конференція з актуальних питань. Тема:		1			1

«Актуальні питання реалізації мовно-літературної освітньої галузі в Новій українській школі»					
Разом за модулем	5	9			14
Підсумкові заходи				1	1
Усього	5	9		1	15

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 15 год, з них: 5 год — лекційні заняття, 9 год — практична робота, 1 год — контрольні заходи.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Тема 1.1 Структура Державного стандарту базової середньої освіти. Мета та компетентнісний потенціал мовно-літературної освітньої галузі

У темі розглядаються структура та основні положення Державного стандарту базової середньої освіти як нормативної основи організації освітнього процесу в Новій українській школі. Висвітлюються мета мовно-літературної освітньої галузі, її роль у формуванні ключових компетентностей і наскрізних умінь здобувачів освіти, а також компетентнісний потенціал галузі. Особливу увагу приділено взаємозв'язку вимог Державного стандарту з плануванням і реалізацією сучасного освітнього процесу, орієнтованого на розвиток мовної, комунікативної, читацької, культурної та громадянської компетентностей учнів.

Тема 1.2 Забезпечення наступності в базовій середній освіті

У темі розглядаються особливості забезпечення наступності між початковою та базовою середньою освітою в процесі реалізації мовно-літературної освітньої галузі. Висвітлюються шляхи узгодження очікуваних результатів навчання, змісту освіти, методів і технологій навчання, а також підходів до оцінювання відповідно до вимог Державного стандарту початкової та базової середньої освіти. Особливу увагу приділено адаптації учнів 5-х класів до нових умов навчання, розвитку мовленнєвої, читацької та комунікативної компетентностей, забезпеченню наступності у формуванні ключових компетентностей і створенню безперервної освітньої траєкторії здобувачів освіти.

МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В МОВНО-ЛІТЕРАТУРНІЙ ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Тема 2.1. Зміна пріоритетів в освітньому процесі від накопичення знань до розвитку життєвих навичок

У темі розглядаються сучасні пріоритети організації освітнього процесу в Новій українській школі, спрямовані на перехід від переважного засвоєння знань до розвитку ключових компетентностей і життєвих навичок здобувачів освіти.

Висвітлюються особливості реалізації компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів у навчанні, формування в учнів умінь критично мислити, ефективно комунікувати, співпрацювати, приймати відповідальні рішення, навчатися впродовж життя та застосовувати набуті знання в різних життєвих ситуаціях. Особливу увагу приділено можливостям мовно-літературної освітньої галузі щодо розвитку читацької, мовленнєвої, комунікативної, соціальної та громадянської компетентностей, необхідних для успішної самореалізації особистості в сучасному суспільстві.

Тема 2.2. Компетентнісно орієнтовані завдання як умова реалізації компетентнісного підходу до навчання

У темі розкриваються теоретичні засади та практичні аспекти використання компетентнісно орієнтованих завдань як ефективного інструменту реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі. Розглядаються особливості конструювання завдань, спрямованих на формування ключових і предметних компетентностей, розвиток критичного та творчого мислення, комунікативних умінь, читацької грамотності, здатності аналізувати інформацію, розв'язувати проблемні ситуації й застосовувати набуті знання в реальному житті. Особливу увагу приділено розробленню компетентнісно орієнтованих завдань для уроків мовно-літературної освітньої галузі відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти та модельних навчальних програм.

Тема 2.3. Практика та інструменти оцінювання в мовно-літературній освітній галузі. Поточне й підсумкове оцінювання

У темі висвітлюються сучасні підходи до оцінювання результатів навчання учнів у мовно-літературній освітній галузі відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти. Розглядаються принципи, види та інструменти формувального, поточного й підсумкового оцінювання, особливості визначення рівня сформованості ключових і предметних компетентностей, а також способи надання конструктивного зворотного зв'язку. Особливу увагу приділено розробленню критеріїв оцінювання, використанню компетентнісно орієнтованих завдань, аналізу навчальних досягнень учнів та практичним аспектам здійснення поточного й підсумкового оцінювання відповідно до чинних нормативних документів і рекомендацій Міністерства освіти і науки України.

Тема 2.4. Конференція з актуальних питань. Тема: «Актуальні питання реалізації мовно-літературної освітньої галузі в Новій українській школі»

Конференція присвячена обговоренню актуальних питань реалізації мовно-літературної освітньої галузі в умовах впровадження Нової української школи. У межах заходу розглядаються сучасні підходи до організації освітнього процесу в базовій середній школі, оновлення змісту навчання відповідно до Державного стандарту, особливості використання компетентнісно орієнтованих технологій та завдань, а також інструменти формувального, поточного й підсумкового оцінювання навчальних досягнень учнів. Значну увагу приділено питанням розвитку читацької, мовленнєвої та комунікативної компетентностей,

упровадженню цифрових технологій, забезпеченню наступності між рівнями освіти та формуванню мотивації до вивчення української мови та літератури. Конференція сприяє обміну педагогічним досвідом, узагальненню ефективних практик і визначенню перспектив розвитку мовно-літературної освіти.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Конструювання компетентнісно орієнтованих завдань для уроку.
2. Аналіз готових завдань на відповідність компетентнісному підходу.
3. Розроблення завдань різного рівня складності (мінімальний, достатній, високий).
4. Створення завдань із міжпредметними зв'язками.
5. Моделювання ситуаційних вправ для оцінювання навчальних досягнень.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>.
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. №800 «Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 27.12.2019 № 1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2025 року № 1343 «Про внесення змін до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1343-2025-%D0%BF#Text>.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 05 листопада 2025 року № 1439 «Про реалізацію експериментального проекту щодо закупівлі послуг з підвищення кваліфікації та супервізії педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1439-2025-%D0%BF>.
7. Державний стандарт базової середньої освіти <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednyaosvita/nova-ukrayinskashkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>
8. Державний стандарт профільної середньої освіти. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>

9. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf.
10. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>
11. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: наказ Міністерства освіти і науки України від 29 серп. 2024 р. № 1225. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/93546/ (дата звернення: 24.12.2025).
12. Лист МОН від 03.08.2023 № 1/11479-23 «Про методичні рекомендації». Безпечне освітнє середовище <https://cutt.ly/urDz2sxU>
13. Лист МОН України від 14.03.2025 № 1/4895-25 «Про окремі питання оцінювання результатів навчання» <https://mon.gov.ua/npa/pro-okremi-pytannia-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia>
14. Лист МОН № 116828-25 від 13 серпня 2025 року <https://mon.gov.ua/npa/pro-instruktyvno-metodychni-rekomendatsii-shchodo-vykladannia-navchalnykh-predmetiv-intehrovanykh-kursiv-u-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-u-20252026-navchalnomu-rotsi>
15. Постанова КМУ від 15.09.2021 № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>
16. Стратегія розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життєва стратегія». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190-2023-%D1%80#n15/>.
17. Наказ МОН України від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia>
18. Типова освітня програма для 5-9 класів загальної середньої освіти, затверджена наказом МОН від 09.08.2024 №1120 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1120729-24#Text0>
19. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи, які отримали гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-niprohramy/movno-literaturna-osvitniahaluz/ukrains-ka-mova/>
20. Лист МОН «Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році» <https://mon.gov.ua/npa/pro-instruktyvno-metodychni-rekomendatsii-shchodo-vykladannia-navchalnykh-predmetiv-intehrovanykh-kursiv-u-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-u-20252026-navchalnomu-rotsi>

Основна література

1. Терещенко В. Мистецтво об'єктивного оцінювання в НУШ. Оцінювання навчальних досягнень учнів з української мови як державної в класах (групах) з навчанням мовами корінних народів і національних меншин на засадах Нової

української школи / В. Терещенко, А. Панченков, М. Алгольм, О. Лінник. 2024.

URL: https://nushub.org.ua/wpcontent/uploads/2024/09/mystecztvo_oczinyuvanny_a_v_nush_posibnyk-1.pdf

2. Вебсайт PISA Ukraine. <https://pisa.testportal.gov.ua/>

3. Вебсайт NAEP Report Card (The Nation's Report Card). <https://www.nationsreportcard.gov/nqt/>

4. Методичний посібник "Цифровий учитель: путівник для професійного зростання" <https://nus.org.ua/2024/10/16/metodychnyj-posibnyk-tsyfrovyj-uchytel-putivnyk-dlya-profesijnogo-zrostannya-korysni-materialy-dlya-osvityan/>

5. Оцінювання - це навичка і завжди діалог. Фінський досвід. Нова українська школа : вебсайт. URL: <https://nus.org.ua/2019/10/28/otsinyuvannya-tse-navychka-i-zavzhdy-dialog-finskyj-dosvid/>